

С.М.Величко,

аспірантка кафедри української та світової літератур

Центральноукраїнського державного

педагогічного університету імені В.Винниченка

м. Кропивницький,

викладач Компаніївського коледжу ветеринарної медицини

Білоцерківського НАУ

**ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В
ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ
(НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ)**

Питання про формування національної ідентичності в полікультурному просторі відзначається особливою актуальністю в наш час і поширюється на різні сфери суспільства, зокрема на освіту і культуру. Відбір і впровадження в освітній процес культурознавчого матеріалу, автентичних україномовних текстів із яскраво вираженим соціокультурним змістом сприятиме формуванню соціокультурної компетентності, готуватиме студентів до життя в полікультурному середовищі. Серед сучасних українських письменників на особливу увагу заслуговує Мирослав Дочинець.

Творчість Мирослава Дочинця – відомого українського письменника, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка має неоднозначні відгуки літературних критиків і публіцистів. О.Щур у статті «Український Коельйо Мирослав Дочинець зумів угадати запити типового читача» розглядає роман «Вічник. Сповідь на перевалі духу» та книгу «Многі літа. Благі літа. Заповіти 104-річного карпатського мудреця – як жити довго в здоров'ї, щасті і радості» лише як удалий комерційний проект [7, с. 28]. Відомий літературознавець Є.Сверстюк високо оцінив роман автора «Вічник. Сповідь на перевалі духу»: «Це більш ніж література. Там є глибока справжність. Більшість людей зацікавилася головним героєм як цілителем. Світ хворий і хоче зустріти свого доброго лікаря. Це роман, який вчить і який дає образ людини, що вчиться все життя» [4, с. 23].

Дійсно, подана в романі «наука життя не застаріє, а цей твір буде представляти вічний дух України» [4, с. 23], сприятиме формуванню національної ідентичності в полікультурному просторі.

Проте поза увагою дослідників залишається розгляд тісного зв'язку творчості письменника з фольклором, релігійним світоглядом, морально-етичними переконаннями тощо, що й зумовило актуальність статті.

Творчість Мирослава Дочинця досить виразно відображає проблему національної ідентичності, неповторності в умовах глобалізації та взаємовпливу культур. У романах письменника позначено абсорбування культурних здобутків інших народів, різних епох, однак закарпатська етнокультурна автентика домінує через насичення текстів діалектизмами, часті етнографічно-фольклорні ремінісценції тощо.

Романи М.Дочинця – це описи виняткових доль людей, надзвичайно мальовничих картин природи та побуту, уміле залучення фольклорних творів. У центрі системи романів Мирослава Дочинця «Вічник», «Світован», «Криничар» перебуває старий мудрий чоловік, виразник життєвого досвіду та національних особливостей. Його історії переростають межі особистісної біографії, сягаючи рівня глибших філософських узагальнень. Автор навіть імена дає своїм героям нетрадиційні, виділяючи їх унікальні особливості, втілюючи духовну, психологічну неповторність. Вічник, Криничар, Горянин, Світован – це промовисті метафори виголошуваних істин.

Філософський енциклопедичний словник подає тлумачення поняття «світ» (частини імені героя Світован) як *«все те, що оточує людину, і те, що знаходиться всередині неї...»* [6, с. 567]. Саме цей філософський зміст і вкладає Мирослав Дочинець в образ героя: *«Був якось у собі і в просторі водночас»* [3, с. 5], *«...цей живий світ, у якому все суще ув'язнене в єдине вселенське намисто»* [3, с. 24], *«Чоловік, що носить у собі жадібність до природи...Світ у світі. Світ Світована»* [3, с. 51]. М. Дочинець акцентує увагу на нерозривності матеріального і духовного, набутого у віках і так необхідного сьогодні.

«Хто я? Звідки я? Для чого я? І куди я йду? Який сенс життя?» – це низка питань, що об'єднує книги Мирослава Дочинця. А відповідь на них автор знаходить у філософських трактатах, релігійних доктринах, наукових теоріях, світовій літературній класиці та, звичайно, фольклорі. На ці та подібні питання герой однойменного роману Світован відповідає просто: «Жити і діяти в злагоді з духом. У суворій чистоті душі. В душевному спокої» [3, с. 198].

Знайшли своє відображення у романах Мирослава Дочинця і народні легенди, міфи, перекази, прислів'я, приказки, приповістки, співанки. У творах письменника їх досить багато, але основне зібрання автор передає через лист юнака дівчині-студентці Олі, що збирає фольклор, додаючи рецепти здорового і втішного тривку від Світована [3, с.164-185]. Травник, учитель Вічника, який читав траву, «як глибоку книгу», згадує про цвіт папороті на Купала та оповідку про її косичку, але з науковим підґрунтям: *«То химерна казка. Але правда не менш чудесна... У любовно-солодкі для неї дні (десь на Івана Купала) вона справді може світитися... Бо на тому часі земля має найсильнішу електрику. Вона струмує через стебло, запалює в ньому смоли, що закипають у цілющі ліки»* [1, с.137].

Отже, прихід Мирослава Дочинця в літературу став продовженням традицій закарпатської «школи», заснованої на культурній автентичності й багатстві національних традицій, їх гуманістичного загальнолюдського звучання.

Література

1. Дочинець М.І. Вічник / Мирослав Дочинець. – Мукачево: Карпатська вежа, 2013. – 280с.
2. Дочинець М.І. Многії літа. Благії літа / Мирослав Дочинець. – Мукачево: Карпатська вежа, 2014. – 148с.
3. Дочинець М.І. Світован. Штудії під небесним шатром / Мирослав Дочинець. – Мукачево: Карпатська вежа, 2014. – 232с.
4. Сверстюк, Є. Мудрість серця : про кн. «Вічник» / Є. Сверстюк // День. – 2012. – 27 січ. – С. 23.
5. Слабошпицький, М. Це вже окремий материк : [проза М. Дочинця] / М. Слабошпицький // Слово Просвіти. – 2013. – 7 лют. – С. 13. – Існує електрон. версія. – Режим доступу: <http://slovoprosvity.org/2013/02/07/>.

6. Філософський енциклопедичний словник/ [ред. В.І.Шинкарук]. –К., Абрис, 2002.
7. Щур, О. Український Коельйо : Мирослав Дочинець зумів угадати запити типового читача : [про роман «Вічник»] / О. Щур // Український тиждень. – 2012. – № 9. – С. 56–57. – Існує електрон. версія. – Режим доступу: <http://zakarpattyа.net.ua/News/93717-Ukrainskyi-Koelio-Myroslav-Dochynets-zumiv-uhadaty-zapyty-typovoho-chytacha>.